ГОДИНА XI. На Цетињу, у Недјељу 11. Јула 1882. БРОЈ 28.

Излази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гл. Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. [illegible]

За огласе плаћа се од реда [illegible] За огласе веће а на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 10. Јула

Измак мјесеца Јуна и почетак Јула припада у Црној Гори школи и просвјети. На све стране, у скромној пријестоници нашој као и по другијема мјестима Црне Горе, под високим кровом свијетлога владајућег дома, благословеног од Бога красијем подмлатком, као и у нискијема приземљушама сеоскијех школа црногорских држе се испити годишњи и оцјењују успјеси трудова учитељскијех и ученичкијех.

Жање се жетва душевна и сабиру плодови умни.

Је ли нам каква жетва од те руке ове године и је ли плод здрав и издашан?

Што то питамо, за то имамо пуно разлога. И ако смо по невољи ратници од заната, вазда смо придавали високу цијену и вриједност школи и просвјети. Свакој новој школи, која се отворила у нас, радовали смо се исто као и најславнијој побједи нашој на бојноме пољу; и свако проширење просвјетнијех стаза и путова у нас поздрављали смо с истијем одушевљењем као и само проширење државнијех граница нашијех.

Јер увиђамо, да се добром школом и правом просвјетом кријепи и снажи оно што је најплеменитије у човјеку, оно чим се човјек тако силно одваја од свијета животињскога и приближује образу и подобију онога из чије је руке произишао: кријепи му се умље, које је извор сваком добру кад је на добро упућено, а сатире безумље са којега човјек страда у свему и свачему.

Увиђамо, да нам без школе и просвјете — вазда разумијемо добре и здраве — ни држава наша не може заузети оно мјесто на које је позвата, нити извршити онијех задатака који су нам прописани нашом историјском мисијом и нашим географским положајем. Јер ма колико да смо силни и јаки физично, — ум царује а снага кладе ваља! Па да и наша држава не буде снага која ће само кладе ваљати, осјећамо живо да нам је велика потреба постарати се што више за развитак оне снаге која је данас цар у свијету, а то је: ум!

Увиђамо лијепо, да без проширења умнога хоризонта остају скучени и леже бесплодни многи резултати који се постигну напором другијех извора народне снаге, јер за свашто у држави, ако се хоће да нам се оплоди, иште се да се на њ проспе довољна свјетлост ума, без које све закржљави па и учмане.

Увиђајући све то природно је, да с најживљим интересом пратимо све што се у нашој држави чини на пољу школе и просвјете.

Благодарећи просвијетљеном уму и владалачкој бризи нашега узвишеног Господара, на пољу школе и просвјете урађено је у нас у потоње доба, према могућности и снази нашијех извора, може се рећи доста, а урадило би се без сумње и више, да је Бог дао мирна времена и да нам стоје на расположењу јача средства.

Са радошћу можемо овдје констатовати, да нам школски и просвјетни напредак сваком годином и по количини и по каквоћи расте. Не само што се сваке године по која нова школа отвори, не само што је сваке године број ученика већи, него је и сума прибранога и стеченог знања сваке године по количини и по каквоћи знатнија, а то ће рећи: напредује се!

Констатујући у главном и у опште тај радосни резултат, ми ћемо овдје прво честитати земљи нашој на сјајном успјеху, који је ове године на испиту показао њен први и највиши ученик: Његова Свјетлост Књаз-Насљедник.

Свак се у Црној Гори радује напретку своје дјеце; свакоме је мило ако омладина цијеле земље напредује у свему што је добро. Но с највишим интересом очекује Црногорац да дозна како је у уму и у срцу онога који је вољом божјом одређен да буде владалац Црној Гори. Ако је сваком потребно знање и умијење, њему је то потребно у највишој мјери; ако је за сваког од преше благородност душе и срца, зрелост суђења, енергија добре воље и моћ чиста и стална карактера, њему је то од највише преше; јер он је вољом божјом одређен, да у своје вријеме брижи не само своју бригу, него у многоме и бригу свијех Црногораца; на његовијема раменима лежаће некада не само терет сопственога високог дома, него и терет општега нашег дома са свијема великијем унутрашњим и спољашњим потребама његовијема.

За то ону свету радост, коју су узвишени родитељи свијетлога Насљедника као родитељи са свијем природно осјетили, кад су били свједоци сјајнијема успјесима свога драгога дјетета, — ту радост у пуној мјери дијеле и сви Црногорци, јер и они као такови имају се рашта радовати великоме напретку првога црногорског сина, будућега по милости божјој владаоца њихове дјеце и унука.

И за то смо увјерени, да ћемо погодити мисли и жеље свијех Црногораца, ако на овоме мјесту изразимо живу жељу и срдачну молитву: да Бог милостиви дадне, да нам свијетли Насљедник и даље на стази млађанога живота свога тако лијепо у сваком добру напредује, како би временом и он сам и цијела Црна Гора осјетили и уживали плодове тога напретка!

Да је Инглешка сама на своју руку, без питања осталијех сила и не марећи шта ће оне на то рећи, отпочела своју акцију у *Мисиру*, то се данас јасно види на киселом лицу осталијех сила, које су скрштенијех руку гледале како се Инглешка гради некључиви господар у Мисиру.

Све силе слажу се у том мишљењу, да је поступање инглешко прехитрено и да није изазвано никаквим озбиљним разлогом. Што су Мисирци под Араби-пашом градили утврђења око Александрије, то се ни на којој страни не сматра као довољан повод за одвојену акцију ма које силе.

Инак, сваки успјех има ту чаробну силу, да пред дејством његовим замукне свако двоумљење и противљење. Тако и пред громким гласом топова инглешкијех стоји запањена цијела Јевропа, а неке међу силама већ се спремају да повлађују Инглезима што су тако поступали, јер су, веле, интереси јевропске културе и цивилизације били у опасности, и није се могло трпјети, да сурови и дивљачки фанатизам сатире плодове мирнога и дуготрајног рада Јевропљана у Мисиру.

Но колико Инглези имају разлог да се поносе својом моћном иницијативом и колико остала Јевропа има нужду да се преклони пред успјесима инглешкијема, инак ствар у Мисиру не само да није свршена, него није још ни на почетку свога свршетка.

Инглези су бомбардали Александрију; они су већином разорили ту варош и велики страх задали Мисирцима. Но тијем још никако нијесу ријешили мисирскога питања нити су успоставили мир и поредак у тој земљи.

Колико се Инглези могу поносити својијем успјехом, инак се види, да их хладноћа није оставила, јер се ето иза постигнутијех успјеха заустављају и опет приступају ближе Јевропи, да с њом заједно уговоре шта ће се даље радити и предузимати у мисирском питању. По што је бомбардањем Александрије страх задала Мисирцима, Инглешка не хоће да тјера даље сама за себе, да прогони и коначно уништи мисирску војску и да посједне Мисир, него се она опет поврће јевропском ареопагу и ступа у непосредан додир и споразум с осталијема силама у погледу мисирскога питања.

Инглешка се дакле опет врће на цариградску конференцију. Ова конференција прекинула је своју радњу на очиглед бомбардања Александрије. Она је израдила претпрошле недјеље заједничку ноту на порту у погледу интервенције и поднијела је ту ноту дотичнијема силама на потврду. По велике силе обузете дјејством инглешкијех топова пред Александријом, нијесу могле донијети никакве одлуке у смотрењу питања о интервенцији, јер су чекале да виде шта ће Инглези израдити са Мисиром и како ће се у слијед тога развити цијела ствар мисирска.

Како су Инглези прекинули своју топовску акцију на измаку прошле недјеље, то је и конференција прихватила свој рад прошле суботе. Сви заступници странијех сила у конференцији добили су своја упутства, и сва се слажу у томе, да се порта позове, да са својом војском, и то у довољном броју, интервенише у Мисиру. У том смислу чланови конференције цариградске управили су заједничку ноту на порту, у којој је позивају да с довољним бројем војске уђе у Мисир, да тамо остане три мјесеца, а и преко тога рока да продужи своју окупацију, ако би то захтијевао кедив и ако би се у том споразумјели порта и велике силе. Трошкове око те експедиције имао би да сноси Мисир. У случају, да би порта одбила тај позив, велике силе имале би се споразумјети за друга средства којијема би навеле своју вољу у Мисиру.

Могло се јасно предвидјети, да порта не ће ништа повољно одговорити на ту заједничку ноту, јер њој не може у рачун ићи, да својом војском служи туђијема интересима и сувише да трошкове око тога плаћа Мисир, провинција која у пола зависи од ње.

Порта је на заједничку ноту великијех сила одговорила 7. ов. а. Одговор њен приличи јој потпуно и слаже се савршено са дојакошњом праксом њеном у заплетенијема питањима, која се њенијех интереса тичу.

Премда су велике силе у својој заједничкој ноти од порте тражиле брз, тачан и јасан одговор, порта инак на саму ствар ништа није одговорила, него одговара на нешто што је нико не пита. Велике силе траже од ње, да им чисто и јасно одговори, пристаје ли на то да изашље своју војску ради примирења Мисира или не пристаје, а она обилази то питање и одговара, да би учествовала у новој конференцији, или како новије депеше гласе: да ће учествовати у конференцији ако се ова буде занимала само са мисирскијем питањем.

Очевидно је, да порта, тако одговарајући на идентичну ноту великијех сила, само тјера шалу и лакрдију с њима и да јој није много стало ни до конференције ни до тога шта ће велике силе споразумно предузети у питању мисирском, знајући врло добро да се оне у том питању никада споразумјети и сложити не могу.

Предвиђајући тај одговор портин и познајући све намјере њене у погледу мисирскога питања, Инглешка се озбиљно спрема да енергичном акцијом у Мисиру један пут за свагда стане на пут турскијем марифетима и рашчисти стање ствари у Мисиру. Како наши потоњи телеграми гласе влада инглешка заискала је од парламента повећи кредит за повећање своје убојне силе на средиземном мору и спрема се да без затезања пошље већу војску у Мисир.

Види се из свега тога, да влада инглешка схвата ствар врло озбиљно и да се спрема на све могуће евентуалности; нарочито пак на уму има, да под сваку цијену, споразумно с осталом Јевропом или и без тога споразума, очува велике интересе инглешке у Мисиру.

Поступање владе инглешке може се свакојако оцјењивати, но признати јој се мора, да су њене намјере чисте и јасне. То исто не може се рећи и о осталијема силама, јер оне још једнако крију своје трагове и не хоће да изађу на чистину. Међу тијем, акција дипломатска иза кулиса не ће већ моћи дуго трајати. Топови инглешки већ су толико заталасали мисирско питање, да ће се наскоро морати чисто и јасно видјети како према њему свака сила стоји.

Тада ће се моћи и поузданије говорити о даљем току ствари.

Бомбардање Александрије.

Као што је познато, Симр је још у суботу 26. Јуна предао влади мисирској ултиматум, у којем је попријетио да ће бомбардати Александрију, ако се не прекине са даљијем радовима око утврђења те вароши. По оштрој заповијести од султана влада је мисирска одговорила Симру, да ће се с мјеста прекинути ти радови.

Но у недељу 27. Јуна примјетило се јасно с инглешкијех бродова, да Мисирци нијесу прекинули тијех радова, јер се видјело како намјештају тешке топове на фортицама око ушћа од пристанка и како непрестано довлаче џебану у опкопе.

У слијед тога адмирал Симр спреми прокламацију на мисирске власти, у којој их окривљује због погажене ријечи и захтијева да му за 12 ура предаду фортице; ако не учине тако, он ће на [illegible] ура иза тога почети бомбардати варош.

И доиста учине се све спреме, које су нужне, да би се осигурао [illegible] у пристан. Ту вечер преда привремени [illegible] ни консул инглешки осталијема [illegible] консулима ноту, у којој им каже [illegible] добро било, да они своје земљаке [illegible] да се кроз двадесет и четир уре [illegible] који од бродова, те се находе у [illegible]. Исто тако имали би се и сви [illegible] са својим особљем преселити [illegible] на бродове. То се већином и [illegible]

Како сјутра дан Симр не [illegible] каквога повољног одговора [illegible] предаје утврђења, то је још у [illegible] у вече јавно заповједнику од [illegible] је, да ће сјутра (у уторник 29. [illegible] у зору почети бомбардати вар[illegible] У исто доба управо је инглешки ко[illegible] на Дервиш-пашу писмо, у којем на [illegible] сваљује одговорност [illegible] сигур[illegible], а друго писмо упути на Рагиб-пашу, у којем му објашњује, да инглешка [illegible] прекида дипломатске одношаје са [illegible] мисирском.

Ту ноћ држао је Симр велики савјет са свијема капетанима од бродова који се

све потанко утаначило како ће се сјутра бомбардати.

По што су се бродови другијех сила уклонили изван домашаја мисирскијех топова, флота инглешка распореди се за нападај. Распоређење је било такево, да су пе четир велике оклопњаче на оба крила и пет топовњача у центруму имале отворити ватру на Александрију.

На лијевом крилу стојале су оклопњача с кулом „Енфлексебл" са казематскијем бродовима „Султан," „Александра" и „Саперб," који су имали задатак да руше утврђења од фортице Фароса на до палате „Раселдин." Случајно је „Александра" отворила бомбардање Александрије; у смјеру са сјеверне стране, која је с чела, радила су 44 тешка топа против мисирскијех утврђења.

У центруму стојале су топовњаче „Кондор," „Сигњет," „Битерн," „Бикон" и „Декој" са по 4 топа, понајвише бродови дрвени и полуоклопни. Ови су се поставили у полукруг око утврђења при новој кули свјетилници, и гађали су врло оштро и живо, премда су били знатнијема опасностима наложени због своје слабе грађе. Први успјеси бомбардања имају се приписати овијема бродовима.

На десном крилу грмјело је четрдесет тешкијех топова против тврђаве Мекс и против утврђења на десној обали старога пристана. Ту су стојали казематски бродови „Темерер" и „Инвинсибл" (са адмиралском заставом), лађа оклопница с кулом „Монарх" и оклопница „Пенелопа." Између центрума и деснога крила крстарила је за вријеме боја топовњача „Јеликон"; ова је имала у вече бомбардања занимљиву улогу: на њу су се навезли били турски официри, који су носили писмо Симру, у којем га Араби-паша увјерава да су се Мисирци у потоњем часу предомислили, те не хоће више да раде око утврђења и хоће да поставу мирни људи. Почем је ова сумњива порука стигла по што је већ истекао рок у ултиматуму означени, то је Симр наредио, да се ови официри турски са својом поруком одбију.

* * *

По што смо довде наложили шта се све збивало пред бомбардањем и како су Инглези расподредили своје бродове за нападај, овдје ћемо изложити како је само бомбардање Александрије текло.

То се најбоље може видјети из дотичнијех депеша у инглескијема листовима, које овако гласе:

Лондон, 29. Јуна. Дописник „Рајтерове официје" јавља, да је данас у 7 ура из јутра бомбардање отпочето.

„Стандарду" јавља један дописник његов са брода „Инвинсибла": Јутрос у 7 ура оклопњаче „Александра" „Султан" и „Саперб" отворише ватру против Александрије. Батерије са фортица одазваше се одмах, али метци њихови с почетка не могоше ни досећи до бродова. На то су и сви други бродови отворили ватру, те се заметнуо општи топовски бој око 7 и кварат од уре. По што је ватра трајала 20 минута, замукну топови са двије фортице. Фортица „Фарос" јако је оштећена. Бродови нијесу имали никаквога квара.

Исти дан у 9 ура прије подне јавља се ово: Бомбардање траје већ двије уре. Осим фортице Фарос, која је јако страдала, још су и фортице Мареа и Елканат у зрак дигнуте; многи топови на осталијема фортицама разваљени су. До овога часа нема још никаквога знака о предаји.

„Рајтерова официја" јавља исти дан у 11 ура и кварат: Бомбардање траје још. Ватра са фортица бива све слабија, а и до сад није показивала никаквога дејства нит је учинила какве штете. Француска је ескадра јуче на вечер отпловила и оставила је пред пристаном Александрије само два брода. Три оклопњаче инглешке уништиле су све батерије мисирске које су стојале пред објема кулама свјетилникама и пред Фаросом. Топовњаче разбише су батерије од фортице Марахут на улазку у пристан. Једно одјељење поморскијех војника искрцало се на копно и начепило топове од фортица. Палата Раселдин порушена је са свијем. Војници мисирски добро су се били. Инглези имају 40 рањеника. Колико је Мисираца пало не зна се, али биће их веома много. Око подне бомбардање је скоро са свијем престало. По подне бомбардале су оклопњаче фортицу „Наполеон" која влада Александријом.

По једној званичној депеши од 5 ура у вечер (исти дан) све су тврђаве са морске стране ућуткане. Оклопњаче „Монарх" и „Пенелопа" бомбардају тврђаве у унутрашњости пристана. Фортица „Ада" у близини палате кедивљеве дигнута је у зрак. Адмирал Симр забранио је трговачкијема бродовима улазак у суецки канал.

Међу урођеницима Александрије страх је овладао. Сви бјеже у унутрашњост. Кедив је отправио своју фамилију тамо, а сам није хтио да се одзове позиву Инглеза и да пријеће на њихове бродове, јер није хтио својијем непријатељима да даде прилику, да му кажу е је своје мјесто срамно напустио и код непријатеља на страни заштиту потражио. Од Јевропљана остало је у Александрији од прилике 5000 Талијана, Грка и Левантинаца, који су барикаде подигли с намјером да своје имање бране.

* * *

Резултат бомбардања од првога дана, које је започето у 7 ура из јутра а завршено у 6 ура у вечер, састоји се у овоме: Још за јутра одлетјеле су у зрак фортице Мареа и Елканат — ова потоња тек је у суботу довршена била —. Око 11 ура прије по дне фортица Раселдин разваљена је била скоро са свијем, те су јој и батерије са свијем ућутале. У те су и инглешки топови по подне прекинули жестину и само су се ограничили на уништење батерија на обали близу фортица Фароса, Аде и Раселдина. Пред вечер поће и фортица Ада у ваздух, а од кедивљеве палате Раселдин остале су само рушевине. По што је и тврђава „Мекс" у старом пристану ућуткана, матрози са „Инвинсибла" искрцају се под ту тврђаву и зачепе њене топове. Губитак Инглеза рачуна се од њих самијех на 5 мртвијех и 27 рањенијех.

Противно вијестима инглешкијех и францескијех листова мисирска артиљерија подржавала је своју ватру читаве четир уре, дакле много дуже но што се могло очекивати. Да је 160 инглешкијех топова морало учинити необичан ефекат и проузроковати велику штету, то се могло предвидјети.

* * *

Из овога описа бомбардања као и из листе губитака на страни Инглеза види се, да је бој на сјеверној страни, дакле на лијевом крилу, најжешћи био. „Енфлексебл" имао је највише губитака. Паљба је ходила тако рећи по програму; бродови са кулама на оба крила живо су потпомагали сусједне лађе. Џебана се није имало штедјела, јер се баш и ишло на то да се бомбардањем учини јак морални утисак на Арапе. „Кондор" је сам избацио 200 метака.

* * *

Ноћу између 29. и 30. Јуна покушали су Мисирци, да порушена утврђења опет на ново подигну. У слијед тога 30. Јуна добију бродови „Енфлексибл" и „Темерер" заповијест, да на ново отворе ватру. По што су ови бродови неколико метака избацили, укаже се на бедемима парламентарна застава. Тулба-паша, заповједник од Александрије, замолио је да може ступити у преговоре с инглешкијем адмиралом. У слијед тога упуте се оклопњаче с деснога крила с адмиралским бродом „Енфлексибл" у унутрашњост старога пристана. С инглешке стране преговарао је поручник Ламтон, с мисирске варошки заповједник Тулба-паша. Ламтон је изјавио, да ће се бомбардање само под тијем условом прекинути, ако се с мјеста предаду фортице и батерије које владају старијем пристаном. Тулба-паша, који је дошао био на броду кедивљевом, одговори на то, да влада мисирска у том погледу још ништа није закључила. Пошто се лијепо поздраве и опросте, растану се ови преговорачи несвршивши ништа; Ламтон отплови на „Бетерну" из пристана, а Мисирци опет увуку заставу парламентарну. Тијем су Мисирци постигли што су хтјели, јер тај дан није се бомбардало, једно због тијех преговора, а друго због велике буре и непогоде која се дигла на мору.

* * *

У четвртак 1. Јула инглески матрози и инглешка поморска пјешадија искрцали се на обалу у Александрију, коју су нашли са свијем пусту. Том приликом чула се пуцњава у вароши; по свој прилици ту су се Инглези са свјетином по улицама. Све вијести слажу се у томе, да су се између 29. и 30. Јуна најужасније грозоте догодиле у Александрији. Једна гомила од стотину Јевропљана, понајвише Талијани, морала се бити с урођеницима док је стигла до пристана гдје су је прихватили бродови инглешки. Ови причају да су то ноћ ужасно провели и да су се очајнички морали борити. По њиховом казивању на стотине Јевропљана у отоманској банци и по другијема зградама леже мртви, по што су најприје грознијем мукама мучени и на комате исјечени. Ова гомила избјеглијех увјерава да су сви Јевропљани, без њих, погубљени на тај начин. .

О искрцавању инглешке војске на обалу мисирску доносе листови ове депеше од 2. Јула:

— На овај час, у 10 ура прије подне искрцало се једно одјељење поморске пјешадије су неколико пољскијех топова. Још прије но што су се ови искрцали, опљачкали су урођеници палату Раседин. Број погинулијех при бомбардању Мисираца рачуна се на 2000. У једној фортици упалила се барутана и однијела читав један батаљон.

— Варош гори још једнако. У даљини виде се чете арапскијех разбојника, који вароши пљачкају. Адмирал Симр добио је вијест, да се 3000 војске мисирске налази окупљено на једном мјесту изван вароши. С тога је издао налог, да се на ту војску пуца из топова преко вароши.

— Александрија је са свијем разорена. Улице изгледају ужасно опустошене. Францески консулат претворен је у прах и пепео. Све главне улице опљачкане су и стоје у пламену. Двије трећине војске мисирске одбјегло је за вријеме бомбардања а са осталијема повукао се Араби-паша у Кафрелдевар, прву штацију жељезничку на линији Александрија-Каиро. У мало што није и сам Кедив посјечен. Араби-паша изаслао је био Тулба-бега са коњицом и пјешадијом, да опколи палату Рамлеј. Једна чета оружанијех војника продрије кроз камаре до кедива и рече му да има заповијест да га убије. Након дугијех преговора поће кедиву за руком да придобије за себе 500 војника а ови га отпрате у палату Раселдин. Ту су кедива прихватили инглешки војници. Симр, Колвин и инглешки консуо учине му посјету; за тијем му се представе и сви министри мисирски без Араби-паше. Једно одјељење инглешкијех војника пошло је кроз варош и мушкетало је с мјеста свакога који би био ухваћен у пљачци.

* * *

Потоњи листови донијели су ове депеше о догађајима у Мисиру:

Александрија, 2. Јула, 10 ура у вечер. Поморски војници чувају сада вароши на свијема крајевима њезинијем, и имају упутство да свакога војника мисирскога разоружају а пљачкаше да мушкетају. Народ се храбри на повратак. „Пенелопа" и „Александра" пошле су вечерас у Порт-Саид". Ватра бива све већа.

— Разбојници и бјегунци из војске Араби-пашине почињу сад да се разилазе по унутрашњости земље и да тамо праве буну, како би могли опљачкати и оно што је још остало по варошима доњега Мисира. Опасност је да ће се и те вароши опалити и опљачкати. Већина Јевропљана, који су остали у Каиру, побјегли су жељезницом на суецки канал. Заповједник града каирског, Али Јусуф-бег, вјеран привржиник кедивљев, пријети да ће сву варош претворити у прах и пепео, ако би Араби-паша исту са својом војском посио. У слијед тога многе мухамедовске фамилије иселиле су се из Каира, бојећи се да се и ту не понове грозоте александријске, које би ту још страшније биле. Парна пловидба на Нилу од Каира на ниже обустављена је, и у слијед тога влада велика оскудица у потребама за живот. Бедуини у читавим руљама остављају обале суецкога канала и згрћу се у Каиро надајући се да ће ту скоријем бити добра ћара.

Александрија, 2. Јула 11 ура у вечер. Поморски војници и матрози страже на капијама градскијема. Прекинути су даља пожари као и пљачкање. Њемачки и американски матрози искрцали су се на сухо, први да чувају болницу, други да страже пред својим консулатом.

Порт-Саид, 3. Јула. Инглески и францески бродови крстаре по каналу чувајући сигурност пловидбе по њему.

Лондон, 3. Јула. Кедив намјерава, да под инглешком заштитом постави нову врсту владе и да изда прокламацију, у којој ће прогласити Араби-пашу за бунтовника и позвати војнике да се врну у своју постојбину. Углед Араби-пашин јако је потресен код војске, јер он је први био који је у почетку бомбардања стругнуо из утврђења. Симр је позвао бродове другијех народа да му помогну успоставити ред. На то су се с мјеста одазвали Американци пославши 125 момака на сухо, те ови заједно са 450 момака од инглешке марине страже по вароши, мушкетају паликуће и пљачкаше и ослобођавају затворене хришћанске и турске породице. Губитци Мисираца у фортицама већи су но што се мисли, а грађана је у вароши исјечено 500.

Лондон, 3. Јула. Симр је издао наредбу, да од сада ниједна лађа не смије ићи каналом без пратње. Сваку лађу из којега народа мора пратити по једна топовњача.

„Листак Гласа Црногорца".

ХИГИЈЕНА ЧУЛА.

од

Дра Павла Мантегаце.

(Пријевод с талијанског.)

Nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu.
(Ничег нема у разуму, што није раније у чулима било.)

(Продужење.)

Много важнија је од облика носа његова осјетљивост, којом се ми обично врло мало или нимало бавимо. Да јако гријешимо, мораћемо признати, чим размислимо, да нос стоји у предсобљу плућа и желуца, те нас опомиње на многе хигијенске особине ваздуха и хране. Обоњање је будна стража, која чува крв од отровног ваздуха и јела. Многи покваре стомак, јер их њихов неосјетљиви нос није опоменуо, да месо није скорашње; а исто тако многи навуку на се грозницу и разне друге болести, што не могу носом да опазе поквареност ваздуха.

Никако ми не иде у главу зашто физичко васпитање обраћа тако слабо, или баш никако пажњу на обоњање. Баш треба навикавати дјецу да везаних очију разликују цвијет од цвијета, јело од јела, чист ваздух од нечиста и т. д.

Образовани Јевропљанин морали би често црвењети пред неким дивљацима којима у путу и лову нос замјењује бусолу.

Бушмани имају тако осјетљиво обоњање, да често вјерују носу онолико, колико и очима. Ја сам видио урођенике јужне Америке, гдје миришу траву, да би се могли вратити на прави пут, с кога су зашли. Урођеници из Боливије чим уђу у кућу знају по мирису, да ли ту станује Бијелац, Црнац или Индијанац.

Калмуци, кад путују, или кад се спремају да нападну које непријатељско племе, по мирису разликују дим што избија из сеоских колиба од дима што долази из војничког стана, па се према томе спремају на напад или на одбрану. Полиција у Мелбурну служи се често осјетљивим носем дивљих Аустралаца, да пронађе трагове каквог убиства или крађе.

Осјетљивост носа треба чувати и његовати не само с тога, да нам буде вјерна стража, која ће чувати плућа и желудац од многих опасности, него и с тога што је то извор многим угодама, које су врло јефтине, а стоје у свези са неким од највећих наших уживања.

Русо назива обоњање чулом уображења. Тачније може се рећи, да обоњање буди у нама живо осјећање прошлости.

Да би се ово чуло могло добро очувати, зависи много од каквоће и количине слина, које влаже унутрашњост ноздрва. Свима је познато какве промјене претрпи обоњање, кад се добије кијавица, и како се мијења осјетљивост тога чула према томе да ли је нос сувише сух, или сувише влажан.

Савршен нос, прототип идеалног носа, лучи само онолико слина, колико му треба да буде увијек умјерено влажан. Таком носу не треба никада марама. Таки су носеви врло ријетки. Скоро сви болујемо од лаког носног катара, који нас натјерује, да морамо нос чешће брисати.

О свим тим већим и мањим назебима говорићемо другом приликом.

Још је горе кад се у носу ухвати тврда кора. Онда треба сваки дан почевати га изнутра глицерином, и то из јутра, кад се устаје и у вече кад се леже.

Ако то не помогне, онда треба за савјет упитати љекара. Тако исто треба се обратити љекару, кад често удара крв на нос, или из носа заудара непријатан задах. Све то могу бити мале биједе, које се могу лако отклонити, али које су доста велике да загорче често живот, а од дјевојке да одбију младожење.

Нарочито треба пазити на чистоћу носа код мале дјеце. Нека се дјеца радо навикну чак да једу своје слине, а та им се нос орањава с тога што је увијек нечист и влажан. Од свију тих мана треба дјецу из рана чувати. —

Има људи који из носа чупају оне длаке, којима је постављена унутрашња површина ноздрва. Они тиме јако гријеше. Ове длаке пречишћују ваздух, који ми удишемо, и задржавају прашину и сва друга шкодљива тјела да не уђу у наша плућа.

О мирисима и о њиховој корисности и шкодљивости постоје многе предрасуде. Нека се боје свакога мириса као каквога отрова, а нека се пак пријатно сјећају како су спавали у цвјетној башти, или у соби украшеној мноштвом цвијећа, па им то није ни мало наудило. И у томе, као и у свачему, не треба ударати у крајности. Сувише осјетљиви људи по природи, или с тога што су много крви изгубили, могу пасти у несвијест, или добити несвјестицу и главобољу само ако пробаве неколико часова у ваздуху, који јако мирише. Ове изузетне случајеве сматрају многи као опште правило, те се боје свакога мириса, а нарочито се породиље тога чувају са највећим страхом. У свим тим случајевима има само 10 од 100 далеке опасности, а 90 од 100 претјераног уображења.

Никако не треба претварати собу гдје се спава у башту цвијећа или у стовариште разноврсних мириса; то је врло шкодљиво и може да проузрокује разне болести, као кефалеје, несвјестице, неуралгичне болове, па чак и грчеве и [illegible]. Али опет не треба се клонити свакога цвијетка и свакога мириса у соби. Врло често бива да се по неке болести приписују невином цвијету или мирису, а оно с тога, што не умјерено пробања прави узрок, који нам је здравље поремето.

Постанак данашње кризе у Мисиру.

Један бечки лист доноси из пера једног доброг познаваоца Мисира занимљива два чланка, у којијема се разлаже мисирско питање и наводе узроци који су довели до данашње кризе у Мисиру.

Држимо да ће тај чланак и наше читаоце занимати, и за то га овдје доносимо у пријеводу:

„Догађаји у Мисиру донијели су сада већ кроз дуже времена најнеугоднија изненађења за Јевропу, и може се рећи, да су они великом броју онијех, који изближе не познају земљу пирамида, исто онако неочекивано дошли као што су остали неразумљиви. Из Јевропе види се слика њека као кроз маглу, али општи утисак њен тако је неизвјестан и лажан у боји, као кад би се далека земља каква мотрила кроз бојадисане наочари. А јако су бојадисане наше јевропске наочари, на које проматрамо исток, бојадисане свјема нашијем предрасудама, самообманама и уобичајеном свакидашњом мудрошћу. Али ни дурбини дипломата нашијех не показују увијек јасно и не штите против заблуде. И дипломате варају се, и можемо бити задовољни, ако то превећ често не бива, јер дипломатске погрјешке имају неугодне посљедице и стоје врло много новаца.

Међу тијем развијаји се ствари у Мисиру најнеправилније и трепском плодношћу дозријевају овдје нови министри, да исто тако брзо пресахну. И сва страна имена, која одонуд овамо звуче, немају по јевропски свијет никаквога извјесног схватљивога садржаја. Тако чујемо, да је Араби-паша вођа народне странке, да Египат имаде свој народни покрет, да му је додијало туђе господство, да комора главарска хоће да чува независност земље; више пута појављује се у великим листовима најприје брзојавним путем, а онда у изворном допису, нови паша са високо звучећим именом, којему се приписује велика политичка улога, као Султан-паша, предсједник коморе главарске и тобож вођа народнога заступства, или Махмуд-паша Баруди, пријашњи министар-предсједник, или напокон Махмуд-паша, зван Фелеки, то јест астроном, прије управник астрономске куле са захрђалим телескопима на улици Абасије, онда министар јавних грађења у посљедњем коалиционом министарству.

Али с тим египатским државницима особита је ствар, баш онако као с политичким начелима, која им се приписују. Називају их министри-предсједници и т. д., али ови јевропски називи ни најмање им не доликују. Египатски паша или бег старога кова јест нешто за себе, он је за све и — говоримо само у опште, немајући пред очима појединих особа — већина тих египатских државника из школе Исмаил-паше или за његових претходника Саида и Абаса имаде једно заједничко: они су обично врло имућни и бивају то тим више, што су дуже у служби. Нарочито је под пријашњим кедивом било њихово златно доба: Исмаил исцједио је из Фелаха толико, колико је могао; и његове паше потпомагаху га у том, и сви бијаху задовољни, само Фелах морао је ћутати, радити и порезе плаћати. Кедив Исмаило имао је несретну мисао, да се сматра највећим финанцијером стољећа. Он се без краја задуживао, он је славно отворење суеског прокопа оријенталним, сарданапалским раскошом, који га је стојао 60 милиона франака, и мислио је, да је лукавији, него сви они, који су му новац позајмљивали. Али дође — dies irae, dies illa — дан плаћања; плаћања занеше, јевропски вјеровници стадоше бучити, власти ремонстрираху, велики бурзијанци у Паризу и Лондону донесоше своје хрпе египатских обвезница, к тому привагне обвезнице кедивове, његове породице, и сви ови вјеровници осталоше неумољиви код својих обвезница. Већина интересираних власти послала је у Каиро повјеренике као заступнике вјеровника, а у Мају 1876 ступи у живот тако звано повјеренство државнога дуга, у којем су Француска, Инглешка, Италија и Аустрија биле заступане по једном повјеренику. То повјеренство нашло се до скора у огорченој борби против египатске управе и њезиних носиоца, паша, свеједно како се они звали. Али та борба била би, колико се дало предвиђати, остала безуспјешна без институције, која је у исто доба у живот уведена: без тако званих мјешовитих судова. Ови пробише врло неблагим начином стару традицију, по којој је паша био непогрјешив и по којој није му се смјело ништа заплијенити, те осудише без околишања паше, бегове и самога кедива, тако исто његове синове и госпође из харема и заплијенише им ствари у палатама.

Кедиву се, као што је појмљиво, није допао тај безобзирни поступак; он се је бојао најгорих ствари те је за времена учинио мјере опрезности. Свега министра финанције, Исмаил-пашу Муфатиша, свога брата по млијеку, сузнаоца многих тајана, који му је једном пијан пријетио, прогнао је у Донголо у Нубију, камо међутим није жив допао. А на то отпоче роварење против повјеренства државнога дуга.

Француска и Инглешка настојаху међутим, да појачају свој положај и исходише силом право, да именују два главна контролора, од којих је један имао контролирати и одобравати свеколике приходе, други свеколике државне издатке. Скоро за тим пођоше корак даље и исходише силом два министарска мјеста. Уилсон доби мјесто министра финанција, Блињер преузе министарство грађевина и јавних радња.

Међутим је навраћивало повјеренство државнога дуга, које је повело опсежну истрагу о египатској управи, која је свугдје констатовала највеће злоупотребе и проневјерења. Исмаил-паша бијаше све више забринут. Убиство Муфатиша није ништа помогло; у регистрима нађени су трагови најнечистијег руковања с новцима и све раздражења бијаше египатски властодржац, који је прије обичавао неограничено господовати. Обадва јевропска министра бијаху му врло непоћудна, а они не даваху себи труда, да угоде кедиву, него му се сваком згодом што више опираху. Они мишљаху, то је најбољи поступак против свладавога лава. У исто вријеме је повјеренство државнога дуга, које бијаше размакнуто у анкетно повјеренство, настављало формулирати дубоко засијецајуће приједлоге за уређење финанцијалнога положаја.

На то дође изненада војничка побуна ради заостале плате. Уилсон, министар финанција, бијаше злостављен, а Блињер уклонио се је тој судбини само тим, што није био овдје. Кедив појавио се је лично у средини бунтовничке чете и умирио је. За чудо уталожила се је узрујаност тако, да се скоро чинило, да је буна наручена и од свих учесника, изузевши обадва министра, наведена по програму. На свака начин је падало у очи, да је прије војска много дуже чекала на исплату плаће, а да није демонстровала.

Обадва јевропска министра буду отпуштена, а с њима паде и Нубар-паша, тада министар-предсједник. Војници бијаху неплаћени и иједан вођа ове прве војничке побуне не буде кажњен. Кедив саставио је на то министарство по својем ћефу, именовав саме домаће паше старе школе и свога повјерења, међу којима су Шериф-паша и Рагиб-паша — посљедњи је баш сада опет министар-предсједник — главну улогу играли. Они су то и заслужили. Обадва мужа, који су један од другога сасвим различити, учествоваху на вјероломно већ прије војничке побуне код припремних корака, који су с једне стране били наперени против властитога повјеренства, с друге стране против јевропских министара. Они су понајприје живнули и устројили тако звану народну странку. Док су још Уилсон и Блињер сједели на министарским столицама, док је анкетно повјеренство стварало закључке против досадањега финанцијалнога господарства и закључило, да се поврати опсежни поглед, који стекоше кедив Исмаил и чланови његове породице на рачун државе, договараху се Рагиб и Шериф-паша са угледним људма старога политичкога правца и њиховим приврженицима.

До скора чуло се је, да се држе скупштине у кући Рагибовој, гдје је била предложена на потпис адреса тако зване народне странке на кедива. У улици, гдје бијаше Рагибова палата, била је необична врева и налога. На колима, коњима и магарцима долажаху достојанственици старога времена са својим многобројним присталицама и пријатељима, да потпишу адресу. У Абдиновој палати, гдје је онда сједио кедив, владаше велики покрет и све гласније појављао се је глас, да народна странка више не ће да трпи страно господство. Сам кедив дао је изјаву, да ствари овако не могу напредовати.

Тако бијаше све вјешто приправљено, да се приреди окрет. На то дође војничка побуна. Уилсон и Блињер бијаху дигнути, а њих насљеди ново министарство Шериф Рагиб. То бијаше издање старога господарства паша: да се уклони јевропски ред финанцијалне управе и поврати к старој системи глобљења Фелаха. Кедив, рачунајући на неслогу сила мислио је већ, да је побједио и потпуно осигурао себи власт".

Други чланак ће доћи.

Политички преглед.

Политички кругови као и цијело повинарство ни о чем се другом данас не занима него питањем мисирским које данас доспје у свој ватри гори. О догађајима тамошњијема као и о значају њиховом говоримо данас и на другијем мјестима овога листа. За то немамо овдје много ни додавати. Поступак инглешки не оцјењује се свудијер једнако. Већином се држи да је у најблажију руку преухитрен, а многи баш и криве Инглезе што су упропастили тако велику и цијетајућу варош и изложили погибији толике људе, а поврх свега што су тијем поступком распалили фанатизам Арапа, који ће сада и по другијем мјестима немилице [illegible] на невољнијема жртвама. Говори се, да су с највише стране у Лондону чињени покушаји да се инглески кабинет одврати од засебне акције, но Гранвиљ је одговорио да је то сада већ касно, јер ствар почива сада у рукама Симорвијема, који је добио упутство да је расправља са војничког а не са дипломатског гледишта. Говори се и то, да су се Инглези због тога тако пожурили, што су открили, да је држање Француске постало дволично, јер су дознали да је француски заступник почео на ново преговарати са Араби-пашом.

Занимљиво је, како је Дилке у доњем дому инглескога парламента изјавио, да осим Турске ниједна сила није се изјавила против поступања Инглеске у Мисиру, па противно Њемачка и Аустрија одобриле су то поступање. На то изјављаше полузванични листови њемачки и аустријски да није истина да су Њемачка и Аустрија одобриле поступање инглеско, јер нијесу ни имале никаквога повода да се о томе изразе. У слијед тога поново је Дилке упитан у парламенту да каже истину: ко има право, он или листови њемачко-аустријски који га опровргавају? Дилке је на то одговорио: да оне стоје што је он рекао.

Порта је донесла три окружнице, једну за другом, управила на велике силе, у којијема живо протестује против бомбардања Александрије, којим се вријеђају њена суверенска права, а и народ мисирски доводи у очајање, које може бити врло опасно по општи мир.

И у Русији као да не одобравају званични кругови поступање инглеско. Тако се бар мора закључити из једне изјаве, која је изишла у полузваничном „Журн. де С. Петербург" и која у кратко овако гласи: „Познато је, да ми не симпатишемо са Араби-пашом, па ипак мора се очекивати да ниједна сила својим засебним поступком не прекида заједничку акцију свијех сила. А то је данас учинио лондонски кабинет." Бечка „Преса" има о томе телеграм из Петрограда од 1. ов. м., у којем се прича, како се инглески заступник у Петрограду кашто побуђен да се због тога чланка у „Журн. де С. Петербург" жали руској влади. Гире му је на ту жалбу одговорио, да је истина, да влада руска тај лист инспирује, али она га не уређује, па за то не може министарство ни одговарати за појединачне изразе његове.

Како Бисмарко схваћа поступање инглеско у Мисиру, види се најбоље из једнога очевидно инспированога писма у „Кел. Нов." које овако гласи: „У ондјешњим политичким круговима очекује се, да ће њемачка преса извршити своју патриотску дужност, коју јој околности налажу, и да не ће бурним нападима, које само народ буне и застрашују, без нужде отежавати влади посао око рјешавања тешкога дипломатског положаја. Крилата ријеч Бисмаркова о костима померанског војника мора се и овом приликом примјенити. Њемачка је на срећу много мање него друге силе интересована у мисирском заплету и не смије без преке нужде истурати из своје резерве, која је само знак њене самосвијесне моћи. На тај начин Њемачка ће бити у стању, да у најзгодније вријеме одлучну ријеч рече. Наши односи к султану јесу и остају добри; ми нијесмо могли одобрити једно дјело, којим се вријеђају суверенска права једнога монарха, с којим смо у пријатељству; но ми га ни подупирати не можемо дјелотворно у његовој политици нерадње, којом је дошао у опријеку са цијелом Јевропом, — ми га у том не можемо потпомагати, а да и сами не западнемо у непрегледне политичке заплете. Инглеска је влада у првој линији своме народу одговорна за оно што је у Мисиру учинила; па онда ће се Инглеска имати о томе да расправи и са владом француском. Ми са своје стране можемо увјерени бити, да што у мисирском питању [illegible] интересима францускијема, да то годи и нашијема интересима. На почетку пак, западнијема силама, т. ј. Француској и Инглеској, кад се међу собом погоде, биће од потребе и јевропско пристајање, да би могле рачунати на осигурање одношаје у Мисиру и на трајни споразум међу собом. Тада ће тек Њемачка имати своју ријеч да рече."

* * *

Нос је врло ћудљив; истина не у оној мјери као желудац и други неки органи, али је ипак доста ћудљив.

Има људи који не могу никако да трпе мирис руже или крина. Зулуси у јужној Африци сматрају за најљепши мирис смрад црвљива меса, за који имају нарочит назив убоми. У преводу светога писма на зулушком језику морала се употријебити та ријеч убоми, да се означи рајско блаженство.

——

За сада биће доста о популарној хигијени носа. Свршујем ове моје поуке молећи нарочито госпе, да и даље љепим мирисом прскају своје мараме, хаљине и т. д. Није истина да је то знак разњежености и рђава укуса; није истина да се тиме хоће сакрити какав гадан задах тијела. Ко што је паметно умјерено угађати естетичном укусу свију чула, тако треба умјерено задовољавати и естетичне захтјеве нашег органа за обоњање.

ГЛАВА ЧЕТВРТА.

Како је неизмјерно богато у насладама чуло слуха!

Оно није тако узвишено, тако тачно и простран као вид, али опет слух има златан кључ, који отвара врата у најдубља скровишта нашега срца. Звуци су нежнија, умиљатија и ако се може рећи, чулнија од свијетлих зракова. Звуци спорије допиру до нашег осјећања, али дубље продиру у човјечију душу.

Слух је прави бранилац човјечијег живота. Дивљак у шуми слуша најпре, да ли ће чути звјерску рику, или топот непријатеља, па тек затим разгледа, гдје је звијер или душманин.

Слух се може назвати правим друштвеним чулом, јер животиње и људи саопштавају међусобно своја осјећања нарочито помоћу звукова. Слух је творац музике и играња, а та су уживања позната свима народима на свијету, па и онима, који не знају ни за кућу, ни за одјело, ни за законе, ни за бога.

Човјек се непрестано хвали да је он у многоме творац. Хвали се да је створио науке, вјештине, индустрију, законе, религије и тушта других већих и мањих ствари. То је сама гордост и лаж!

Човјек није ништа од свега тога створио. Он је само из природе покупио све што му је требало, па је саставио вјештачке копије угледајући се на велике примјере, који су забиљежени у књизи природе. Али је човјек ипак нешто створио, што изван њега у природи не постоји: створио је музику.

Нек је благословено небесно уживање у хармонијама и мелодијама. То је наслада без досаде и умора, пјесма бесконачне жеље, мелем срца, искра одушевљења, утјеха живота.

Слух није само творац музике, него је и прави пут који води срцу.

Отуд бива да је глух човјек више суморан, жалостан и несрећан него слијепац. Слијепац не може да ужива величанствени призор спољњега свијета, али је глухом човјеку растурено и покварено гнијездо унутрашњих осјећаја и уживања.

——

Мало дијете чује али не слуша; чује, али не разликује звукове. Слух се мало по мало усавршава у дјетету, као и сва остала чула, те у младићским годинама допире до највећег ступња јачине и осјетљивости. Кад човјек почне силазити низ стрмен живота, који води гробу, ухо је један од оних органа, који најприје отупи и поквари се. Врло су ријетки старци, који очувају оштрину слуха.

Опазио сам, ако се не варам, да је у жена и ово чуло оштрије и осјетљивије него у мушкараца. То би могло бити с тога, што су слабије и плашљивије, те им слух још више треба него мушкарцима. Осим тога оне се у опште мање излажу напрасним промјенама температуре, које и слуху, као и свима чулима јако шкоде.

Мало има органских недостатака, који се лакше нашљеђују од глухоће. То треба имати на уму, да не бисмо природине [illegible] још увећали нашим незнањем или нашим гријесима.

Скоро је доказано да народи, који су још на најнижем ступњу човјечијег развитка и напретка, имају слух оштрији него ми. То бива у слијед већег вјежбања тога чула, да би избјегли оне многе опасности, које прете њиховом дивљачком животу. Многа дивљачка племена у јужној Америци наслоне уво на земљу, кад хоће да дознају, да ли им се каква путник, или каква животиња приближује. Исто тако дивљи народи у јужној Африци и Аустралији чују и разликују најмање и најудаљеније звукове, које ми Јевропљани не можемо примјетити.

— —

Сувише би много требало, кад бисмо хтјели описати заплетени склоп човјечијег уха. То није ни потребно за нашу намјеру, јер ми хоћемо да покажемо како се може слух очувати и усавршити, а не како је орган слуха састављен. Да бисте само приближно појма имали о савршенству оне акустичне справе, која се зове човјечије ухо, казаћу вам само ово: музикални звуци, који се могу разним инструментима произвести, могу имати од 40 до 4000 трептаја за један секунд, и обухватају 7 октава. А звуци, које наше ухо може да чује, могу имати од 16 до 38000 трептаја за један секунд и обухватају једанаест октава.

Ухо као и свака [illegible] изгубило би своју [illegible], кад би [illegible] било, да се ухо [illegible] не [illegible]; такође би се покварило кад би изложено било сувише јаким и [illegible] звуцима. Није могућно да [illegible] због оскудице звукова.

(Продужиће се.)

Конференција у Цариграду, која је за читаву недјељу дана, док су грували топови око Александрије, прекинула своју радњу и чекала да види шта ће Инглези урадити, сада је опет наставила своје послове и први јој је задатак био, да саставља идентичну ноту на порту, у којој се од ње одлучно има потражити да интервенише у Мисиру, т. ј. да тамо изашље војску, помоћу које ће се опет стари ред успоставити. Конференција је то већ учинила, и како се из нашијех телеграма види, порта је већ одговорила на потоњу ноту. У одговору своме порта не збори ништа о интервенцији, него само вели, да ће учествовати у конференцији, сигурно да замаже великијема силама очи. Премда је порта обећала да ће учествовати у конференцији, ипак до овога часа немамо још депеше која би нам потврдила да је она збиља ушла у конференцију. Биће то дакле опет какав њен марифет.

Међу тијем стижу из Мисира најновији врло смутни гласови, који ће порадити да се мисирском питању приступи са безобзирном енергијом и средствима драстичним. Тако једна депеша од данашњег дана јавља, да је покољ отпочет и у Каиру и Дамјети и по другијема мјестима. То ће само убрзати акцију великијех сила, па ако не усхтије порта или ако не усхтију остале велике силе заједнички интервенисати, то ће чинити Инглешка без сваке сумње засебно. Криза се већ примиче врхунцу.

Домаће вијести.

ЦЕТИЊЕ, 10. Јула.

— Од прошле недјеље Његово Височанство Књаз са Његовом Свјетлошћу Књазом-Насљедником борави у свом љетњем дворцу на Његушима.

Телеграми „Гласа Црногорца".

ЦАРИГРАД, 5. Јула. — Конференција предала порти идентичну ноту, у којој се позива, да изашље довољан број војске у Мисир, која ће тамо остати за три мјесеца, а ако буде потреба, и преко тога рока, на захтијевање Кедива и уз нову погодбу порте с великијема силама. Права и дужности војничкога заповједника одредиће се по заједничком споразуму са силама. Трошкове око експедиције сносиће Мисир. У случају да Турска одбије овај позив, велике силе задржавају себи право да употребе друга средства. Сва је прилика, да ће порта, према дојакошњем држању свом, одбити интервенцију војничку.

ПАРИЗ, 5. Јула. — Главни листови су за кооперацију с Инглешком.

АЛЕКСАНДРИЈА, 5. Јула. — Араби-паша са својом војском још једнако стоји у Кафрелдевару. Кедив га је позвао да дође у Александрију, иначе ће поступити с њим као с бунтовником.

АЛЕКСАНДРИЈА, 7. Јула. — Рагиб је управио писмо на Симра, у којем констатује, да је Араби-паша чинио војене припреме против воље кедива и владе мисирске. Кедив је одлучио, да збаци Араби-пашу, али је одгодио проглашење тога акта бојећи се новијех немира. — У Каиру и по другијема мјестима међународни судови и поште почели радити опет. Увјеравају, да су многи Јевропљани погубљени у Тантаху, Масури и Загазигу. У овом потоњем мјесту убијен је и један консул.

ЛОНДОН, 8. Јула. — „Рајтер" јавља из Цариграда, да је порта одговорила на заједничку ноту странијех заступника и да у одговору свом предлаже нову конференцију.

ЦАРИГРАД, 8. Јула. — Одговор портин на заједничку ноту предан јуче на вечер. У њему се ставља на знање заступницима странијех сила, да порта пристаје на учествовање у конференцији окупљеној данас у Цариграду једино ради питања мисирског.

ПАРИЗ, 8. Јула. — Министарска криза завршена вотумом повјерења влади од стране коморе.

ЛОНДОН, 8. Јула. — Влада ће искати од парламента кредит за помножење убојне силе на средиземном мору.

АЛЕКСАНДРИЈА, 8. Јула. — Рекогносцирањем дознало се, да су позиције Араби-пашине врло јаке. Араби-паша наврнуо је канал Махмудију, који је давао воду Александрији, у блато Мариут. Ипак су све бистијерне у вароши напуњене водом.

ЛОНДОН, 9. Јула. — „Дели-Њус" каже, да влада инглешка сматра одговор портин као одбијање позива да пошље војску у Мисир. У слијед тога Инглешка ће неодложно послати у Мисир један експедициони кор, којем ће бити задатак, да успостави власт кедивљеву и да заштити права међународна.

ЦАРИГРАД, 9. Јула. — Посланици су позвали порту, да сјутра дође у конференцију.

ЛОНДОН, 10. Јула. — „Тајмс" има депешу из Александрије, у којој се јавља, да су нови покољи отпочети у Каиру у чивутском дијелу вароши, у Дамјети, Тук-Бенди и Каљубу, гдје су породице истргнуте из кола жељезничкијех и под точкове стављене. Араби-паша издао је прокламацију на гувернере, у којој изјављује да ће да поведе рат до потоње капи крви против Инглеза и пријети да ће казнити оне који се не буду покоравали његовијема заповијестима него буду слушали кедива који се предао Инглезима. Краљица је наименовала Уолслија за главног заповједника војске која ће поћи у Мисир. Генерал Адија наименован је за шефа главнога штаба у тој војсци.

50 новчића СРЕЋКА ВЕЛИКЕ ТРИЈЕШЋАНСКЕ ИЗЛОЖБЕНЕ ЛУТРИЈЕ

Само 50 новчића

стоји једна срећка велике

ТРИЈЕШЋАНСКЕ ИЗЛОЖБЕНЕ ЛУТРИЈЕ

Ове срећке могу се добити по свијем мјењачницама, у ц. и кр. трафикама духана, у сакупљачницама лутрије и код инијех продавалаца аустро-угарске монархије.

Тако богато снабдјевена лутрија има:

1 главни згодитак од ф. 50000 }
1 " " " 20000 } у готову
1 " " " 10000 }

Даље других великих згодитака у вриједности од ф. 10,000 5000, 3000, 1000, 500, 300, 200, 100, 50 и 25;

у свему **хиљаду званичнијех згодитака** у вриједности од

фор. **213.550** фор.

Даље **много других особито важних згодитака** у изложбеним предметима, што су их поклонили изложитељи.

Ко је рад, да се прими продаје, нека се одмах обрати на

ЛУТРИЈСКИ ОДЈЕЛ ТРИЈЕШЋАНСКЕ ИЗЛОЖБЕ

2, Piazza Grande у Тријешћу.

При наруџбинама појединих срећака ваља дометнути 15 новчића за поштарину. (1—3)

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

полазка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недјељу: предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у четвртак: предавање до до 10 и по ура у јутро; у суботу: предавање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора, у уторник: раздавање у 2 уре по по дне; у сриједу: раздавање у 2 уре по по дне: у четвртак: раздавање у 2 уре по по дне; у петак: раздавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у уторник, предавање у понедјељник до 4 уре по подне.

Долази из Котора у сриједу, раздавање у 3 уре по по дне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Улцињ у понедјељник, сриједу и суботу, предавање до 11 ура у уторник.

Долази с Ријеке, из Бара, с Даниловграда, из Никшића, из Подгорице и из Улциња у уторник, четвртак и недјељу, раздавање у 10 ура у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Улцињ у сриједу, предавање у уторник до 4 уре по по дне.

Долази у уторник, раздавање у 10 ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро и од 2 до 4 из по дне.

Цетиње, 1. Марта 1882.

Управитељство
Кн. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 10. Јула 1882.

Државни дуг у сребру	7720.
" " " банкама	780[illegible].
Златна рента	9550.
Лозови од 1860	11325.
Банчине акције	825.
Кредит	32780.
Лондон	12050.
Ц. кр. цекии	567.
Наполеон	958
Државна марка	5890.

Народна привреда.

ТРИЈЕШЋЕ, 3. Јула. — Разна роба на нашем тржишту имала је ове недјеље слиједеће цијене:

	од ф.	од н.	до ф.	до н.
Восак примерски и угар. за 100 кил.	—	—	—	—
Кафа порторико	86	—	95	—
С. Доминго	56	—	60	—
Рио према врсти	59	—	62	—
Цукар аустријски	35	50	37	—
тучени	33	75	35	75
Цвијеће траве бухаче	43	—	43	75
Тамјан	30	—	45	—
Наранче скриња	6	—	—	—
Карубе пуљешке, за 100 кил.	7	50	—	—
левантинске	6	25	—	—
далматинске	—	—	—	—
Смокве Каламата	17	—	18	—
пуљешке	—	—	—	—
Лимуни скриња	6	50	8	—
Бадеми или мандуле пуљ.	78	—	80	—
далматинске	—	—	—	—
Љешници	24	—	26	—
Шљиве	21	50	22	—
Пшеница руска	10	50	11	25
угарска	—	—	—	—
галачка	—	—	—	—
Кукуруз (румелин) руски	7	75	8	—
угарски	10	—	10	25
Раж	8	—	8	50
Јечам	—	—	—	—
Зоб угарска	8	—	8	50
арбанска	—	—	—	—
Пасуљ (фажол) према врсти робе	10	—	11	50
Боб	—	—	—	—
Леђа	—	—	—	—
Ориж талијански	13	75	21	—
инглешки (китајски)	12		13	50
Вуна босанска	108	—	115	—
морејска	118	—	125	—
арбанска	122	—	—	—
истарска	—	—	—	—
Штице ковушке јеловице	47	—	90	—
штајерске	42	—	69	—
Греде	10	80	11	40
буквице	7	—	12	—
Уље итал. ниже врсте	—	—	—	—
најбоље	50	—	62	—
средње врсте	—	—	—	—
далматинско	41	—	42	—
истарско	41	—	—	—
Камено уље у бурилу	9	20	9	40
у капсетама	12	—	12	25
Коже стројене	145	—	175	—
сухе воловје	47	—	53	—
далм. ист. и бос.	80	—	108	—
јагњеће за 100 ком.	85	—	110	—
далматинске	70	—	100	—
козје за 1 кил.	—	56	—	70
вунене слане	—	50	—	[illegible]
сухе	—	55	—	70
зечје за 100 комада, у сребру	34	—	42	—
Бакалар за 100 кил.	35	—	[illegible]	—
Сарделе 1 барно	13	—	[illegible]	—
Ветриол модри за 100 кил.	26	—	27	—
зелени	—		—	—
Масло	70		100	—
Лој далматински	44		45	—
Сало	[illegible]		—	—
Мает (сало растопљено)	—	—	—	—
Сланина	[illegible]	—	—	—
Ракија столитар (100 литара)	—	—	—	—
Галиће истарски за 100 кил.	22	—	24	—
Руј	9	—	—	—
истарски	8	50	—	—
далматински	7	50	8	—
Лишће од ловорике	14	—	14	25
Винске стрготине ([illegible]) сирох	25	—	50	—
Мед	24	—	30	—
Лумбер (јабучице од ловорике)	11	—	11	50
Какао барно од 100 килогр.	—	—	—	—
Цуње (штраце) за 100 кил.	2[illegible]	—	18	—
Катрам далматински	14	—	16	—
Сумпор у праху	7	50	8	50

ФОРИНАТА **213.550** ФОРИНАТА

износи укупна вриједност хиљаду званичних згодитака велике

ТРИЈЕШЋАНСКЕ ИЗЛОЖБЕНЕ ЛУТРИЈЕ

Први главни згодитак у злату или готовом фор. 50.000
Други згодитак у злату или готовом фор. 20.000
Трећи згодитак у злату или готовом фор. 10.000

Затим садржава лутрија још један згодитак у вриједности од 10.000 фор., четири по 5000 фор., пет по 3000 фор., петнаест по 1000 фор., тридесет по 500 фор., педесет по 300 фор., педесет по 200 фор., стотина по 100 фор., двије стотине по 50 и петсточетрдесетдва по 25 фор. Осим тога више других нузгредних згодитака у предметима, дарованим од изложитеља.

СРЕЋКА 50 НОВЧИЋА.

Ко жели узети распачавање срећака нека се обрати

ЛУТРИЈСКОМ ОДЈЕЛУ ТРИЈЕШЋАНСКЕ ИЗЛОЖБЕ

у Тријешћу, Piazza Grande 2.

Код наруџба појединих срећака има се приложити 15 новчића за поштарски порто

(1—6)

Уредник и издавалац Божо Новаковић

Државна штампарија.